

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
provincie.overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

RABO Zwolle 39 73 41 121

Stichting Faunabeheereenheid Overijssel
De heer J. Rosing
Postbus 645
7400 AP DEVENTER

Inlichtingen bij
hr. A.G. van der Wal
telefoon 038 499 76 96
fax 038 425 75 00
AG.vd.Wal@overijssel.nl

Projectnummer

Betreft: ontheffingaanvraag artikel 68 Flora- en faunawet voor de Ree

Geachte heer Rosing,

Op 6 oktober 2014 hebben wij uw aanvraag ontvangen om ontheffing op grond van artikel 68 van de Flora- en faunawet¹. U geeft aan:

- Reegeiten en reekalveren te willen schieten met het geweer van 1 december tot 1 april, voor de duur van het Faunabeheerplan;
- Reebokken te willen schieten met het geweer van 1 april tot 16 september, voor de duur van het Faunabeheerplan;
- Het jaarrond schieten van zieke of gebrekkige reeën.

De ontheffing wordt aangevraagd vanwege drie in het geding zijnde belangen:

- het reguleren van de populatieomvang van dieren vanwege de maximale populatieomvang in relatie tot de draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- de voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige reeën;
- in het belang van de openbare veiligheid, waaronder begrepen de verkeersveiligheid.

Er wordt ontheffing aangevraagd om het geweer vanaf één uur voor zonsopkomst tot één uur na zonsondergang te mogen gebruiken.

Hieronder leest u ons besluit op de aanvraag, en onze toelichting op dit besluit. Op de besluitvorming zijn de bepalingen van hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

Besluit

Wij verlenen hierbij ontheffing² aan de Stichting Faunabeheereenheid Overijssel (FBE) voor het schieten van reeën, met behulp van het geweer, in het belang van de *openbare veiligheid*, en het belang om *onnodig lijden* van zieke of gebrekkige dieren te voorkomen en bestrijden. We verlenen ontheffing in alle WBE's van Overijssel, op basis van de Reewildbeheerplannen. De ontheffing kan gebruikt worden vanaf een uur voor zonsopkomst tot een uur na

¹ Ons kenmerknummer: 2014/0277266

² Wij verlenen ontheffing onder artikel 68 van:

- de verbodsbepalingen in artikel 9 van de Flora- en faunawet;
- de verbodsbepalingen in artikel 72 lid 5 van de Flora- en faunawet, in samenwerking met het Besluit beheer en schadebestrijding dieren artikel 7 lid 9a.

Bijlagen

2

Datum verzending

04 NOV. 2014

zonsongergang.

De ontheffing geldt voor de periode vanaf de inwerkingtreding van dit besluit tot het einde van de duur van het Faunabeheerplan, te weten 1 september 2019.

Wij weigeren u het schieten van reeën vanwege het belang "het reguleren van de populatieomvang van dieren vanwege de maximale populatieomvang in relatie tot de draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden (oogpunt *dierenwelzijn*)".

Aan de ontheffing worden de volgende voorschriften verbonden:

1. Stichting Faunabeheereenheid Overijssel (FBE) is als ontheffinghouder verantwoordelijk voor het gebruik van de ontheffing en de naleving van de voorschriften waaronder zij is verleend. De verantwoordelijkheid van de FBE laat onverlet dat de ontheffinggebruiker strafrechtelijk kan worden vervolgd bij overtreding van deze ontheffing.
2. De FBE kan via de Wildbeheereenheid (WBE) jacht(akte)houders, schriftelijk machtigen tot gebruik van de ontheffing. De WBE handelt in deze op gezag van de FBE.
3. De machtiging vermeldt het maximum aantal reeën naar soort en geslacht dat mag worden gedood, binnen het werkgebied van de WBE (dit geschiedt op basis van het reewildbeheerplan en het werkplan). De FBE stuurt een kopie van deze machtiging aan Gedeputeerde Staten.
4. De feitelijke gebruiker van de machtiging is verplicht een kopie van de machtiging van de FBE, de eventuele toestemming van de gemachtigde en een gewaarmerkte kopie van het besluit en de voorschriften van de ontheffing bij zich te hebben, en een toestemming van de grondgebruiker voor het betreden van de grond.
5. De verdeling van het toegestane afschot per WBE geschiedt door de FBE op basis van de ingediende reewildwerkplan en reewildbeheerplan. Met als uitgangspunt de draagkrachtberekening en een knelpuntenanalyse verkeersveiligheid.
6. De 'reewildbeheerplannen' (opgesteld voor de looptijd van het faunabeheerplan) worden door de Faunabeheereenheid aan Gedeputeerde Staten voorgelegd ter goedkeuring.
7. De 'werkplannen' van alle WBE's worden door de Faunabeheereenheid ter vaststelling aan Gedeputeerde Staten voorgelegd. Op basis van deze werkplannen verleent Gedeputeerde Staten aan de Faunabeheereenheid toestemming om de ontheffingen door te schrijven aan de WBE's.
8. Van deze ontheffing mag uitsluitend gebruik worden gemaakt vanaf een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsongergang.
9. Bij bijzondere weersomstandigheden kunnen Gedeputeerde Staten ingevolge artikel 46 lid5 besluiten om de jacht en/of schadebestrijding op te schorten.
10. Van de ontheffing mag slechts gebruik worden gemaakt met toestemming van de grondgebruiker voor het betreden van de gronden.

Registratie en rapportage

11. De verdeling van het toegestane afschot per WBE, geschiedt door de FBE op basis van de reewildwerkplannen.
12. De FBE moet ervoor zorgen dat de wildbeheereenheden alle doorgeschreven ontheffingen in het Faunaregistratiesysteem (FRS) registreren.
13. De FBE dient jaarlijks uiterlijk op **15 oktober** de werkplannen aan Gedeputeerde Staten aan te leveren, en opgave te doen (provincie Overijssel t.a.v. het team PD-vergunningen) van hetgeen dat beheerjaar met behulp van deze ontheffing is opgespoord, bemachtigd en gedood (aantal, locaties en data), en voorstel voor het afschot van het aankomende beheerjaar.
14. De FBE dient ervoor te zorgen dat de gebruiker binnen 24 uur het gebruik van de ontheffing in FRS rapporteert.

Datum
29.10.2014
Kenmerk
2014/0305865
Pagina
2
Uw brief
Uw kenmerk

Overige opmerkingen

15. Reebokken mogen van 1 april tot 16 september geschoten worden.
 - Reegeiten en reekalveren mogen van 1 december tot 1 april geschoten worden.
16. Buiten de onder punt 15 genoemde periodes en/of buiten de verleende machtigingen, mogen jaarrond reeën worden afgeschoten ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige reeën. Gedode zieke of gebrekkige reeën moeten binnen 12 uur telefonisch gemeld worden bij de toezichthouder van de Provincie Overijssel (dhr. H.L. van Gerrevink - tel. 0622694243). Indien nodig kunnen wij een controle uitvoeren.
17. Elke geschoten Ree moet voorzien zijn van een uniek genummerd wildmerk,

Deze ontheffing kan op grond van de criteria genoemd in artikel 80 van de Flora- en faunawet worden ingetrokken.

Advies Faunafonds

Op 22 oktober 2014 hebben wij het advies van het bestuur van het Faunafonds op onze conceptontheffing ontvangen.³ Het Faunafonds adviseert de gevraagde ontheffing te verlenen aan de Faunabeheereenheid.

Datum

29.10.2014

Kenmerk

2014/0305865

Pagina

3

Uw brief

Wettelijk kader en beleid

1. De Flora- en faunawet biedt een passieve bescherming van dier- en plantensoorten.
2. Deze bescherming komt tot uitdrukking in een algemeen landelijk verbodstelsel.
Op grond van de wet is het verboden beschermde inheemse diersoorten:
 - te doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen (art. 9).

Uw kenmerk

Het Ree (*Capreolus capreolus*) wordt aangemerkt als een beschermde inheemse diersoorten zoals bedoeld in artikel 4 van de Wet.

Ten aanzien van beheer en schadebestrijding zijn in de wet uitzonderingsbepalingen opgenomen.

Beheer en schadebestrijding

In de artikelen 65, 67 en 68 van de wet zijn drie instrumenten opgenomen die in verband met beheer en schadebestrijding de mogelijkheid bieden om inbreuk te maken op de in de desbetreffende artikelen opgesomde verbodsbepalingen. In de artikelen 72 tot en met 74a van de wet zijn vervolgens nadere bepalingen opgenomen die bij beheer en schadebestrijding in acht moeten worden genomen

Een ontheffing ex artikel 68 kan verleend worden indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat en geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige instandhouding van een soort en indien sprake is van schending van een belang zoals genoemd in artikel 68. Deze belangen zijn:

- a) het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid;
- b) het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- c) ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren of
- d) ter voorkoming van schade aan flora en fauna;
- e) met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen.

In artikel 68 lid 1 onder a staat dat in het belang van openbare veiligheid een ontheffing

³ Ons kenmerknummer: 2014/0301353

verleend kan worden.

Als *andere belangen* als bedoeld in artikel 68, eerste lid, onderdeel e, van de wet, zijn in artikel 4 van het Besluit beheer en schadebestrijding (BBSB) belangen aangewezen op basis waarvan ontheffing verleend kan worden:

c) de voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren, behorende tot de diersoorten edelhert, ree, damhert of wild zwijn;

e) het reguleren van de populatieomvang van dieren, behorende tot de diersoorten edelhert, ree, damhert of wild zwijn, met dien verstande dat vanwege dit belang slechts ontheffing kan worden verleend indien de aanleiding is gelegen in de schadehistorie ter plaatse en van het omringende gebied of de maximale populatieomvang in relatie tot de draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;

Een ontheffing kan verleend worden indien de aanvrager aannemelijk kan maken dat voldoende preventieve maatregelen genomen zijn en dat het effect van deze preventieve maatregelen onvoldoende is, en dat de gunstige instandhouding van een soort niet in gevaar wordt gebracht, en een van de bovengenoemde belangen in het geding is.

Datum
29.10.2014
Kenmerk
2014/0305865

Pagina
4

Uw brief

Ingevolge de Flora- en faunawet worden ontheffingen ex artikel 68 vierde lid van de wet in principe verleend aan een Faunabeheereenheid op basis van een goedgekeurd Faunabeheerplan.

Uw kenmerk

Provinciaal beleid

Het volgende provinciale beleid is van toepassing bij de beoordeling van de ontheffingaanvraag:

- de *Nota beleidsregels Faunabeheer Provincie Overijssel* (vastgesteld op 19 september 2014) en,
- het door GS goedgekeurde *Faunabeheerplan Overijssel* (geldig van 1 september 2014 tot en met 1 september 2019)

Overweging

In deze ontheffing wordt een onderscheid gemaakt in *reebokken*, *reegeiten* en *reekalveren*. In het voorjaar en de zomer leven reeën vrijwel solitair in een eigen territorium. In de winter lopen ze vaak bij elkaar in groepen, de zogenaamde sprongen. Vanaf eind maart/begin april gaan reeën hun territorium afbakenen. Ze doen dat door geurvlaggen af te zetten tegen struiken en boompjes en op krabplaatsen. Het territorium van een volwassen reebok bedraagt 5 tot 30 ha afhankelijk van voedselaanbod en leefomgeving. Vooral de bokken verdedigen hun territorium agressief tegen andere bokken. Geiten zijn vaak toleranter. Deze zijn vaak in gezelschap van een kalf van het vorig jaar en uiteraard van de nieuwgeboren kalveren. Midden mei/begin juni, worden de kalveren geboren. Het kalf blijft een klein jaar bij de moeder en is na veertien maanden geslachtsrijp. De paartijd, ook wel bronsttijd genoemd, valt in juli en augustus.

In de winter zijn Reeën veel toleranter naar elkaar toe; er is dan minder volwaardig voedsel te vinden waardoor ze zuinig met hun energie moeten omspringen. Ze vormen dan sprongen op de meest voedselrijke plekken. In deze periode zijn reeën extra gevoelig voor verstoring en energieverlies, omdat zij 's winters moeten teren op hun vetreserves.⁴

⁴ Faunabeheerplan Overijssel 2014-2019 (blz 105)

Reeën komen verspreid en in grote aantallen voor in de provincie Overijssel. Reeën hebben een voorkeur voor een parkachtig landschap, d.w.z. een afwisseling van bos, weiljes, akkers, wildwallen, en ruige hoekjes. Een geschikt gebied moet voldoen aan drie voorwaarden: voldoende voedsel, dekking en rust. Ontbreekt er één dan is het gebied al minder geschikt voor reeën en wordt het vaak bezet door jonge dieren of minder dominante dieren. Door het toegenomen aantal Reeën leven er steeds meer Reeën in het open akker- en polderland. Men spreekt dan over veldreeën.

Voor diverse belangen kan ontheffing worden verleend voor afschot en regulatie van de populatieomvang. Om ziekte en verhogering te voorkomen moet de populatie van deze soort beheerd worden. Hierbij wordt gewerkt met draagkrachtmodellen. Aan de hand van gegevens over begroeiing in het verspreidingsgebied van het Ree, wordt de draagkracht van terreinen berekend, wat inhoudt dat vastgesteld wordt hoeveel reeën zich in een bepaald gebied duurzaam kunnen handhaven. Een groter aantal reeën dan een gebied kan herbergen kan leiden tot toename van migratiebewegingen, waardoor verkeersveiligheid lokaal in het geding kan komen. Hoge dichtheden kunnen ook leiden tot voedselstress hetgeen ongewenst is.

Datum

29.10.2014

Kenmerk

2014/0305865

Pagina

5

Uw brief

Uw kenmerk

Door het territoriale gedrag van het ree worden de kalveren van het voorgaande jaar in het vroege voorjaar verstoten. Eerst de bokkalveren, welke verstoten worden door zowel geit als door territoriale bokken, en later de geitkalveren door de geit. De bokkalveren gaan zwerven op zoek naar een eigen territoria en de geitkalveren worden min of meer gedoogd in de territoria van de geit. Dit zwerven is met name de reden voor meer migratie in het voorjaar en de verhoogde kans op aanrijdingen.

Op 19 september 2014 is onze *Nota beleidsregels Faunabeheer Provincie Overijssel* door GS vastgesteld.

Hieronder staan de hoofdpunten uit deze beleidregels daar waar het de Ree betreft:

- Een ontheffing voor het doden van het Ree kan nodig zijn in verband met verkeersveiligheid;
- Belangrijke schade aan bossen door vraat van het Ree met een schade van minimaal 250,- Euro per geval, is op dit moment niet aan de orde;
- Door een ongecontroleerde groei van de populatie reeën kan schade ontstaan aan flora (bijvoorbeeld bossen), wat nadelig kan zijn voor andere diersoorten. Hierdoor kan het belang 'schade aan flora en fauna' in het geding zijn;
- In het geval van onnodig lijden van reeën aan de orde is kan een ontheffing verleend worden;
- GS kan ontheffing verlenen voor het reguleren van de populatieomvang van Ree, wanneer de aanleiding is gelegen in de schadehistorie ter plaatse en van het omliggende gebied of de maximale populatieomvang in relatie tot de draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden.

Daarnaast staan in de *Nota Beleidsregels Faunabeheer Provincie Overijssel* de volgende beleidsregels die van belang zijn bij het beoordelen van een ontheffingaanvraag:

- Een ontheffing wordt slechts verleend of mag slechts gebruikt worden indien naar het oordeel van Gedeputeerde Staten voldoende preventieve maatregelen zijn genomen om dreigende schade te voorkomen. De houder of aanvrager van een ontheffing dient dit inzichtelijk te maken. De door Gedeputeerde Staten vereiste inzet van preventieve maatregelen is afhankelijk van de omvang van de te verwachten schade; indien de relatie tussen maatregelen en schade disproportioneel is, is er geen sprake van een bevredigend alternatief en is inzet van het ontheffinginstrument aan de orde;

- Een ontheffing wordt slechts verleend of mag slechts gebruikt worden indien dit geen afbreuk doet aan een gunstige staat van instandhouding van de betrokken diersoort(en) en geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- Het wettelijk belang "belangrijke schade aan gewassen" wordt gedefinieerd als minimaal € 250,-- per geval;
- De provincie toetst bij de ontheffingsaanvraag de voorgestelde middelen voor het vangen of doden van dieren op effectiviteit, waarbij de provincie er van uitgaat dat in de ontheffingsaanvraag middelen worden genoemd die het meest effectief zijn en in geval van redenen van schadebestrijding de minste invloed hebben op een gunstige staat van instandhouding van de betrokken diersoort. Bij de toetsing door de provincie zal onder meer gebruik worden gemaakt van het Handboek Faunaschade van het Faunafonds.

Belangen

De voorzieningenrechter van de Rechtbank in Zwolle heeft op 26 april 2004 geoordeeld dat onder het begrip 'openbare veiligheid' als bedoeld in artikel 68 eerste lid onder a, van de Flora- en faunawet mede de 'verkeersveiligheid' kan worden verstaan. Op 17 november 2004 (zaaknummer 200403676/1) heeft de Raad van State beaamd dat de voorzieningenrechter terecht en op goede gronden overwogen heeft dat onder het begrip 'openbare veiligheid' mede de verkeersveiligheid kan worden verstaan.

Aanrijdingen met reeën en impulsieve handelingen van weggebruikers om aanrijdingen te voorkomen, leveren een potentieel gevaar op voor de verkeersveiligheid. Daarnaast kan de materiële schade van een aanrijding aanzienlijk zijn. Uit het Faunabeheerplan 2014-2019 van de Stichting Faunabeheereenheid Overijssel blijkt dat het aantal geregistreerde aangereeden reeën over de afgelopen 3 jaar gemiddeld 780 stuks is. De totale jaarlijkse materiële schade aan auto's veroorzaakt door een aanrijding met een Ree bedraagt in Overijssel ongeveer 2 miljoen Euro.⁵

Bij het Ree kan met name een te grote populatiedruk (meer dieren dan waarvoor ruimte en voedsel aanwezig is) leiden tot voedselstress en meer migratiebewegingen. In een dergelijke situatie kan ook sprake zijn van het ontstaan van verkeersonveilige situaties (belang: Art 68 lid 1a). *

Op 17 april 2014 heeft de Rechtbank Noord-Nederland een uitspraak gedaan (AWB 13/447) waarin aangegeven wordt hoe de rechter het belang "reeënpopulatiebeheer in relatie tot de verkeersveiligheid" weegt. Volgens de rechtbank moet, om een ontheffing te kunnen verlenen, *aannemelijk gemaakt worden dat er een relatie is tussen de omvang van de reeënpopulatie en de mate van verkeersveiligheid, en dat het belang van de verkeersveiligheid is gediend met het verlenen van de ontheffing.*

Naast het belang veiligheid, is ook de toename van migratie door een te hoge dichtheid, onwenselijk vanuit het oogpunt van dierenwelzijn. De door aanrijding verwonde reeën verdwijnen in het bos, lijden en gaan dood (belang: Art 68 lid 1e jo. BBSD Art 4c). Het belang van de voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van *zieke of gebrekkige reeën* is volgens de Minister wenselijk, mede gelet op de intrinsieke waarde van het individuele dier. In geval van onnodig lijden van deze dieren moet regulerend opgetreden kunnen worden. Er moet sprake zijn van schade voor het individuele dier. De noodzaak tot het uit hun lijden verlossen van in het wild levende dieren kan met name aan de orde zijn bij gewonde of zieke grote

⁵ Faunabeheerplan Overijssel 2014-2019 (blz 112)

Datum
29.10.2014
Kenmerk
2014/0305865
Pagina
6
Uw brief
Uw kenmerk

hoefdieren.⁶

Hoge dichtheden kunnen ook leiden tot voedselschaarste en stress. Dit uit zich in een verminderd welzijn van dieren (belang: Art 68 lid 1e jo. BBSD Art 4e). Dit vinden Gedeputeerde Staten van Overijssel ongewenst. Op 19 juni 2013 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan (201202534/1/A3), waarin aangegeven wordt hoe de Raad van State het belang "populatiebeheer in relatie tot draagkracht van een gebied" uitlegt. De Raad van State geeft in haar uitspraak aan dat bij het reguleren van de populatieomvang door het schieten van reeën in relatie tot de draagkracht van het gebied waarin de reeën zich bevinden, er *aangehouden moet zijn dat er daadwerkelijk problemen zijn met het welzijn van de populaties reeën in gebieden waar de ontheffing op ziet*. Een ontheffing uit voorzorg te verlenen in strijd is met artikel 68 van de Flora- en faunawet.⁷

Toetsing

Wij toetsen uw aanraag aan de Flora- en faunawet, en alle eerder genoemde landelijke en provinciale (beleids-)regels.

Hieronder toetsen wij eerst of de ontheffingaanvraag op basis van het Faunabeheerplan voldoet aan de volgende belangen:

Datum
29.10.2014
Kenmerk
2014/0305865
Pagina
7
Uw brief
Uw kenmerk

- het reguleren van de populatieomvang van dieren vanwege de maximale populatieomvang in relatie tot de draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden (dierenwelzijn);
- in het belang van de openbare veiligheid, waaronder begrepen de verkeersveiligheid;
- de voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige reeën.

Vervolgens toetsen wij of er "voldoende preventieve maatregelen" genomen zijn om belangrijke schade te voorkomen, en daarna of de "gunstige staat van instandhouding" van de reeën door de schadebestrijdingsmaatregelen niet in gevaar komt. Tot slot toetsen wij de aanvraag aan ons provinciale beleid.

Populatiebeheer en draagkracht (dierenwelzijn)

U vraagt een ontheffing aan voor het schieten van reeën om de populatieomvang van dieren te reguleren, vanwege de maximale populatieomvang in relatie tot de draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden. Dit doet u uit het oogpunt van dierenwelzijn.

In uw Faunabeheerplan geeft u aan dat een te hoge reeënstand populatiestress oplevert. Hoge dichtheden reeën geven een onderlinge concurrentie die grote sociale onrust veroorzaakt binnen populaties. De reeën hebben als gevolg daarvan een mindere conditie. U geeft aan dat een te grote populatie ten opzichte van de draagkracht van een gebied ervoor zorgt dat vooral jongere dieren vatbaar worden voor parasieten en eerder zullen sterven.

Volgens de Raad van State⁸ moet aangetoond zijn dat er *daadwerkelijk problemen zijn met het welzijn van de populaties reeën in gebieden waar de ontheffing op ziet*. Een ontheffing uit voorzorg te verlenen in strijd is met artikel 68 van de Flora- en faunawet.

De onderbouwing van de ontheffingaanvraag voor populatiebeheer in het Faunabeheerplan Overijssel 2014-2019 is theoretisch van aard. Uit de aangeleverde informatie wordt *niet*

⁶ Nota van toelichting bij het Besluit van 28 november 2000, houdende regels voor beheer en de bestrijding van schade aangericht door dieren

⁷ De Raad van State verwijst onder andere naar de toelichting bij het besluit van 16 januari 2004 houdende wijzigingen van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren. Daarin staat dat het van belang is de omvang van de populatie reeën te beheren vanuit het oogpunt van *dierenwelzijn*. (Kenmerknummer: 201202534/1/A3)

⁸ Raad van State, 19 juni 2013, kenmerknummer: 201202534/1/A3

aannemelijk gemaakt dat op dit moment op enige plek in Overijssel er daadwerkelijk problemen zijn met het *welzijn* van de populaties reeën in gebieden waar u een ontheffing voor aanvraagt.

Populatiebeheer en verkeersveiligheid

U vraagt een ontheffing aan voor het schieten van reeën om de populatieomvang van dieren te reguleren, vanwege het belang verkeersveiligheid. Volgens de rechter moet aannemelijk gemaakt worden dat er een relatie is tussen de omvang van de reeënpopulatie en de mate van verkeersveiligheid, en dat het belang van de verkeersveiligheid is gediend met het verlenen van de ontheffing.⁹

Uit onderzoek van Groot Bruinderink naar aanrijdingen met wilde hoefdieren (waaronder reeën) op de Veluwe, blijkt dat er een positieve relatie is tussen de dichtheid van reeën in een gebied en het aantal aanrijdingen.¹⁰

Het reguleren van de populatieomvang (beheer), is dan ook noodzakelijk om aanrijdingen met reeën, als gevolg van migratie van reeën, te beperken (verkeersveiligheid). Hierdoor wordt dan ook weer onnodig lijden als gevolg van aanrijdingen voorkomen. Indien de populatieomvang de optimale draagkracht van het gebied overstijgt leidt dit tot meer migratie van het ree, hetgeen de kans op aanrijdingen verhoogt.

Risico's op aanrijdingen ontstaan uit enerzijds de omvang van de populatie, maar ook uit het gedrag van reeën. Bokken houden als regel van jaar tot jaar hetzelfde territorium en verdedigen dit tegen andere bokken. Jaarlingbokken hebben nog geen eigen territorium en zwerven rond. Onderling maken ze dan een rangorde uit. Omdat ze nog weinig concurrentie vormen, worden zwakke jaarlingen in het territorium van een volwassen of oude bok geduld, maar worden sterke jaarlingbokken meestal wel weggejaagd. Dit verklaart een deel van de toename van het aantal aanrijdingen gedurende de maanden april en mei van het jaar¹¹. Een andere factor is dat de geit in deze periode afscheid neemt van haar kalveren. Als eerste neemt het bokkalf afscheid, hoewel dat lang niet altijd vrijwillig gebeurt, deze verdwijnt dan voorgoed uit het leefgebied van de moeder.

Om te kunnen vaststellen wat de *dichtheid van reeën* van een gebied is, worden er reeëntellingen uitgevoerd. De reeëntelling gebeurt in Overijssel sinds 2009 op basis van een gestandaardiseerde telmethode. Deze telmethode gebeurt ieder jaar op dezelfde wijze, veelal door dezelfde tellers. Het daadwerkelijk aantal reeën wordt op deze manier niet geteld, echter omdat de telling elk jaar op dezelfde wijze gebeurt, levert de telling wel een betrouwbare trend op.

De gegevens van de *aanrijdingen met reeën* worden sinds april 2010 in het digitale "boa registratie systeem" (BRS) en het Faunaregistratiesysteem (FRS) bijgehouden.

De *afschotgegevens van reeën* worden in het Faunaregistratiesysteem (FRS) bijgehouden.

In de onderstaande tabel staan de gegevens van de voorjaarsstelling, afschotcijfers en aanrijdingen. Hierbij moet opgemerkt worden dat de registratie van de aanrijdingen in 2010 vertekend zijn omdat de registratie in BRS pas in april van dat jaar begon.

	2010	2011	2012	2013
voorjaarsstelling	10178	10013	9812	10824

⁹ Rechtbank Noord-Nederland, 17 april 2014, kenmerk: AWB 13/447

¹⁰ Groot Bruinderink G.W.T.A., e.a., *Factoren bij aanrijdingen met wilde hoefdieren op de Veluwe*, Alterrapport 2012, 2010 (blz. 27)

¹¹ Faunabeheerplan Overijssel 2014-2019 (fig 16.5 blz 113)

afschotcijfers	3580	3548	3185	3184
% tov. telling	35%	35%	32%	29%
aanrijdingen	600 (~750)*	700	900	850
% tov. telling	6% (~7,5%)*	7%	9%	8%

* Het aantal aanrijdingen heeft vermoedelijk een kwart hoger gelegen (750 stuks = 7,5 %)

Gemiddeld worden er jaarlijks sinds 2010 in het voorjaar ongeveer 10.207 reeën geteld. Volgens de afschotcijfers vanaf 2010 wordt in Overijssel jaarlijks circa 33% van de totale getelde populatie geschoten. Gemiddeld sterft jaarlijks 8% van die populatie in het verkeer en 0,6% is slachtoffer van verdrinking. De totale jaarlijkse niet-natuurlijke sterfte tov de getelde stand is daardoor naar schatting 41%. De omvang van de natuurlijke sterfte is onbekend. Onder dit regiem blijft de populatie reeën (getelde voorjaarsstand) in Overijssel redelijk stabiel rond de 10.000 stuks.¹²

Opvallend is dat hoewel de trend is dat de populatie reeën in Overijssel groter wordt, en het afschot afneemt, toch het aantal aanrijdingen rond de 8% blijft. Dit is mede te danken aan het knelpuntgerichte reeënbeheer dat Overijssel de afgelopen jaren voerde.

In de afgelopen Faunabeheerplanperiode (2009-2014) is ingezet op een *knelpuntgestuurd populatiebeheer*. Daarbij is het lineaire verband tussen populatiegrote en aanrijdingsfrequentie het uitgangspunt geweest.

Bij het vaststellen van het Faunabeheerplan (FBP) worden reewildbeheerplannen opgesteld door de WBE's. Deze beschrijven o.a. het beheer voor de duur van het FBP op hoofdlijnen. Onderdeel van deze reewildbeheerplannen zijn een *knelpuntenanalyse* (van de (potentieel) risicovolle verkeerssituaties) en een *draagkrachtmethode* op basis van de methode Van Haaften (2007).¹³ Ook komt in de reewildbeheerplannen afschotcriteria te staan dat de basis is voor de jaarlijks op te stellen werkplannen (zie hieronder). Dit reewildbeheerplan moet goedgekeurd worden door de provincie.

Vervolgens wordt op basis van het goedgekeurde reewildbeheerplan jaarlijks een *werkplan* opgesteld door de WBE waarin ze verantwoording aflegt over het afgelopen jaar en een voorstel doen voor het aankomende jaar (afschotplan). Hierin wordt per jachtveld aangegeven waar welk reewild geschoten moet worden om de belangen uit de ontheffing te bedienen. Dit zal in hoofdzaak zijn gericht op knelpunten verkeer waarbij het lineaire verband tussen populatiegrote en verkeersaanrijdingen uitgangspunt zijn. Voor het jaarlijks bepalen van verkeersknelpunten worden de aanrijdingskaarten uit het Boa-registratiesysteem gebruikt.¹⁴ Ook dit werkplan wordt eerst beoordeeld door de FBE en vervolgens voor toestemming voorgelegd aan de provincie.

In 2009 is aan de Wildbeheereenheden (WBE's) gevraagd een *reewildbeheerplan* te maken voor 5 jaren op basis van het Faunabeheerplan Overijssel 2009-2014. Op basis hiervan werden jaarlijks werkplannen opgesteld en getoetst. Door deze werkwijze was er jaarlijks een

¹² Faunabeheerplan Overijssel 2014-2019 (blz 107)

¹³ Met de methode Van Haaften (2007) wordt het aantal reeën per 100 ha uitgerekend waarbij dit aantal zonder problemen kunnen leven en waarbij zij de beste conditie hebben die voor dat terrein type te verwachten is. Aan de hand van de ruimtelijke landschapsopbouw, de aanwezige landschapselementen, de bodem en het landgebruik in een gebied wordt berekend hoeveel reeën mogen worden verwacht en kunnen worden getolereerd. In 2007 is het model Van Haaften in 2007 aangepast, omdat in de praktijk bleek dat met name in landbouwgebieden en open cultuurlandschappen de actuele aantallen veelal hoger lagen dan de berekende doelstanden.

¹⁴ Faunabeheerplan Overijssel 2014-2019 (blz 120)

onafhankelijke toets op het rechtmatig gebruik van de ontheffing ree. Door keuzes te maken in het afschot gerelateerd aan knelpunten, is het mogelijk geweest in de afgelopen beheerplanperiode het aantal aanrijdingen laag te houden (rond de 8%) terwijl het jaarlijkse reeënafschot afneemt, en de populatie reeën toeneemt.

Ons inziens wordt uit de aangeleverde informatie *aannemelijk* gemaakt dat er een positieve relatie is tussen de populatiedichtheid van reeën en het aantal aanrijdingen. Uit de aangeleverde cijfers wordt *aannemelijk* gemaakt dat de werkwijze van de provincie in de afgelopen faunabeheerplanperiode succesvol geweest is. Uit de aangeleverde gegevens in het Faunabeheerplan Overijssel 2014-2019 blijkt namelijk dat een zorgvuldige op verkeersknelpunten gerichte aanpak het aantal aanrijdingen in Overijssel daalt, de reeënpopulatie licht stijgt, terwijl het afschot van het aantal reeën daalt.

Ook in de komende Faunabeheerplanperiode (2014-2019) wordt de bovenstaande werkwijze, waarbij de reewildbeheerplannen en werkplannen toetsbaar en controleerbaar door de provincie zijn.¹⁵ Het reeënafschot moet op jachtveldniveau uitgevoerd worden, waarbij de knelpuntenanalyse het uitgangspunt is. Het streven is bovenstaande werkwijze verder te verfijnen, zodat het aantal aanrijdingen met reeën verder blijft dalen.

Datum

29.10.2014

Kenmerk

2014/0305865

Pagina

10

Uw brief

Uw kenmerk

Voorkomen onnodig lijden zieke of gebrekkige dieren

Het belang van de voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van *zieke of gebrekkige reeën* is volgens de Minister wenselijk, mede gelet op de intrinsieke waarde van het individuele dier. In geval van onnodig lijden van deze dieren moet regulerend opgetreden kunnen worden. Er moet sprake zijn van schade voor het individuele dier. De noodzaak tot het uit hun lijden verlossen van in het wild levende dieren kan met name aan de orde zijn bij gewonde of zieke grote hoefdieren.¹⁶ In haar *Nota beleidsregels faunabeheer Provincie Overijssel van 19 september 2019* geeft de provincie aan dat in het geval van onnodig lijden van reeën een ontheffing verleend kan worden.

Treffen van preventieve maatregelen

Preventieve maatregelen ter verbetering van de verkeersveiligheid zijn onder andere het weren van dieren door plaatsing van wildrasters, het plaatsen van wildspiegels, het aanleggen van faunapassages (o.a. eoducten) en het plaatselijk verlagen van de maximumsnelheid. Deze maatregelen zijn praktisch gezien echter niet overal toepasbaar of effectief. Mede gelet op de kosten kunnen rasters en snelheidsbeperkende maatregelen gezien de grote weglengte waar zich problemen voordoen, niet als bevredigende alternatieven worden beschouwd. Bovendien beperkt de plaatsing van rasters de mogelijkheid tot uitwisseling van andere dieren tussen de verschillende kerngebieden in Overijssel. Dit laatste is in strijd met de doelstellingen voor de Ecologische Hoofdstructuur om uitwisseling van deelpopulaties mogelijk te maken. Door deskundigen wordt, vooral bij drukke wegen, getwijfeld aan de effectiviteit van wildspiegels.¹⁷

¹⁵ Faunabeheerplan Overijssel 2014-2019 (blz 119-120)

¹⁶ Nota van toelichting bij het Besluit van 28 november 2000, houdende regels voor beheer en de bestrijding van schade aangericht door dieren

¹⁷ Klop, E., Oorzaken van aanrijdingen met groot wild in Overijssel, 18 september 2009, en Leidraad voor het Beheer van Reeën, Vereniging "Het Reewild", 2007

Op basis van de valwildgegevens zijn in 2011/12 op een vier locaties in Overijssel zogenaamde wildwaarschuwingssystemen aangebracht.¹⁹ Uit een eerste monitoring van de werking van de wildwaarschuwingssystemen lijken deze positief uit te vallen.^{19 20}

Gunstige staat van instandhouding

Het Ree is geen soort die op de Rode Lijst vermeld worden, en wordt daarmee niet aangemerkt als een kwetsbare soort die in haar voortbestaan bedreigd wordt.

De reeëntelling gebeurt in Overijssel sinds 2009 op basis van een gestandaardiseerde telmethode. Deze telmethode gebeurt ieder jaar op dezelfde wijze, veelal door dezelfde tellers. Het daadwerkelijk aantal reeën wordt op deze manier niet geteld, echter omdat de telling elk jaar op dezelfde wijze gebeurt, levert de telling wel een betrouwbare trend op.

Gemiddeld worden er jaarlijks sinds 2010 in het voorjaar ongeveer 10.207 reeën geteld. Volgens de afschotcijfers vanaf 2010 wordt in Overijssel jaarlijks circa 33% van de totale getelde populatie geschoten. Gemiddeld sterft jaarlijks 8% van de populatie in het verkeer en 0,6% is slachtoffer van verdrinking. De totale jaarlijkse niet-natuurlijke sterfte is naar schatting 41 % van de getelde populatie. De omvang van de natuurlijke sterfte is onbekend. Onder dit regiem blijft de populatie reeën (getelde voorjaarsstand) in Overijssel redelijk stabiel rond de 10.000 stuks.²¹

Datum

29.10.2014

Kenmerk

2014/0305865

Pagina

11

Uw brief

Uw kenmerk

Tabel getelde voorjaarsstand aantal reeën van 2009 tot en met 2014 (bron Faunabeheerplan Overijssel 2014-2019)

2009	9.377
2010	10.178
2011	10.013
2012	9.812
2013	10.824

Gelet op het feit dat deze ontheffing het beleid van Gedeputeerde Staten ten aanzien van populatiebeheer in het belang van verkeersveiligheid bij reeën voortzet, en de soort in Overijssel in aantal nog steeds toeneemt, wordt, door het verlenen van deze ontheffing, geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Nota beleidsregel en Faunabeheerplan

In de Nota Beleidsregels Faunabeheer Provincie Overijssel staat dat voor reeën het beleid is gericht op het verlenen van ontheffingen vanwege de belangen: belangrijke schade aan bossen, verkeersveiligheid, populatiebeheer vanwege de draagkracht van een gebied, en ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren.

Op basis van het Faunabeheerplan kunnen ontheffingen ex artikel 68 Flora- en faunawet worden verleend. Volgens de wet wordt een ontheffing slechts verleend aan een faunabeheereenheid op basis van een faunabeheerplan (art 68 lid 4).

¹⁹ Plaatselijk langs de N337 (Windesheim, zie bijlage 3), de N757 (de Horte), de N346 (Diepenheim) en de N377 zijn rasters met oversteekpunten met een detectie- en waarschuwingssysteem aangelegd.

¹⁹ *Fauna verkeersslachtoffer op provinciaal wegen in Overijssel*, Provincie Overijssel, december 2013

²⁰ Aan een wildwaarschuwingssysteem zit een behoorlijke kostenpost. In Overijssel kost een wildwaarschuwingssysteem € 280.000,- plus € 7.000,- per jaar voor beheer en onderhoud.

²¹ Faunabeheerplan Overijssel 2014-2019 (blz 107)

Natura 2000 gebieden

In de Wildbeheereenheidgebieden waarvoor de ontheffing aangevraagd is, liggen beschermde gebieden. Dit zijn de zogenaamde "vogelrichtlijn- en habitatrictlijngebieden" die in het kader van de Natura 2000 regeling aangewezen zijn. Er dient door de Faunabeheereenheid getoetst te worden of, in de vogelrichtlijn- en habitatrictlijngebieden, de activiteiten die uit de ontheffing voortvloeien, leiden tot (significante) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen .

In en bij de Natura-2000 gebieden kan een beoordeling van de vergunningplicht in het kader van de Natuurbeschermingswet door Gedeputeerde Staten noodzakelijk zijn, voordat er reeën geschoten kunnen gaan worden. Het is namelijk mogelijk dat door het schieten van reeën kwalificerende soorten worden verstoord. Het is mogelijk dat naast deze ontheffing ex artikel 68 van de Flora- en faunawet, een vergunning op basis van artikel 19 d van de Natuurbeschermingswet (1998) noodzakelijk is.

De Faunabeheereenheid (FBE) is de houder van de ontheffing. Het is de verantwoordelijkheid van de FBE om, voordat een ontheffing aan een Wildbeheereenheid (WBE) doorgeschreven wordt, te beoordelen of het gebied waar geschoten gaat worden, in een Natura 2000 gebied ligt. Het is de verantwoordelijkheid van de FBE om met behulp van een verstorings- of verslechteringsstoets of passende beoordeling aan te tonen wat de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied zijn. Indien effecten niet uit te sluiten zijn, dient u een aanvraag voor een vergunning krachtens artikel 19d van de Natuurbeschermingswet '98 naar Gedeputeerde Staten te sturen.

Datum

29.10.2014

Kenmerk

2014/0305865

Pagina

12

Uw brief

Zienswijze

Uw kenmerk

Weigeren

Wij weigeren het schieten van reeën vanwege het belang populatiebeheer in relatie tot de draagkracht van een gebied en het in het geding zijnde dierenwelzijn. Uit de aangeleverde informatie in de aanvraag en het Faunabeheerplan wordt *niet aannemelijk* gemaakt dat op enige plek in Overijssel er daadwerkelijk problemen zijn met het *welzijn* van de populaties reeën in gebieden waar u een ontheffing voor aanvraagt.

Op grond van voorgaande heeft onze medewerker de heer A. van der Wal op 24 oktober 2014 ons voornemen om voor dit onderdeel een ontheffing te weigeren, voor een zienswijze voorgelegd aan uw secretaris van de FBE de heer Rosing. Op 28 oktober heeft het bestuur van de Faunabeheereenheid Overijssel aangegeven geen zienswijze te willen geven.²²

Conclusie

Wij zijn van mening dat de gevraagde ontheffing voor het schieten van reeën kan worden verleend voor alle WBE-gebieden in Overijssel.

De ontheffing kan voor al deze gebieden verleend worden omdat het belang van verkeersveiligheid en het onnodig lijden van zieke en/of gebrekkige reeën duidelijk is aangetoond, de wettelijk vereiste preventieve maatregelen voldoende uitgenut zijn en niet effectief genoeg gebleken zijn. Bovendien loopt de gunstige staat van instandhouding van reeën geen gevaar.

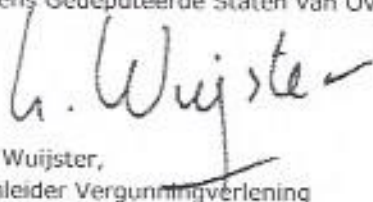
²² Ons kenmerknummer: 2014/0305497

Afschriften

Afschriften van dit besluit worden verzonden aan:

- het ministerie van EZ,
- de Faunabescherming,
- de Koninklijke Jagersvereniging,
- de NOJG,
- Vereniging Het Reewild
- Faunafonds in Utrecht, en,
- de politie 'Eenheid Oost-Nederland'.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Datum

29.10.2014

Kenmerk

2014/0305865

Pagina

13

Uw brief

Uw kenmerk

Bezwaar

Binnen 6 weken ingaand op de dag na de datum van verzending van het bijgaand besluit, kunt u daartegen een bezwaarschrift indienen bij Gedeputeerde Staten van Overijssel, team Juridische Zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle (telefoon 038 499 9305).

U kunt het bezwaarschrift desgewenst ook per fax verzenden. Het faxnummer van het Team Juridische Zaken is: 038 - 425 48 02.

Het bezwaarschrift dient te worden ondertekend en bevat ten minste:

- a. de naam en het adres van de indiener;
- b. de dagtekening;
- c. een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- d. de gronden van het bezwaar.

U kunt het bezwaarschrift ook per elektronisch formulier verzenden. Dit formulier kunt u vinden op <http://www.overijssel.nl/loket/bezwaar-klacht/bezwaar-klachten/>.

Voor de behandeling van een bezwaarschrift bij de provincie Overijssel is geen griffierecht verschuldigd.

Voor inlichtingen over de bezwaarschriftprocedure kunt u zich wenden tot de provinciaal medewerker die bij het besluit is vermeld.

Indien onverwijld spoed dat vereist is het mogelijk een voorlopige voorziening te vragen bij de Voorzieningenrechter van de Sector Bestuursrecht Rechtbank Overijssel (telefoon 038 888 44 44).

In dat geval is griffierecht verschuldigd. Voorwaarde is dat u een bezwaarschrift heeft ingediend.

Datum

29.10.2014

Kenmerk

2014/0305865

Pagina

14

Uw brief

Uw kenmerk

Mededeling van het provinciaal bestuur van Overijssel

Ontheffing Flora- en Faunawet

Gedeputeerde Staten van Overijssel delen mee dat zij op 29 oktober 2014 een ontheffing ex artikel 68 van de Flora- en Faunawet hebben verleend aan Faunabeheereenheid Overijssel te Deventer. Gedeputeerde Staten hebben ontheffing verleend voor schieten van reeën in het belang van de verkeersveiligheid, en het belang om onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren te voorkomen in alle wildbeheereenheidsgebieden (WBE's) in Overijssel. De ontheffing geldt vanaf de inwerkingtreding van het besluit tot en met 1 september 2019.

Het besluit kunt u inzien op de website <http://www.overijssel.nl/loket/kennisgeving/>. In het besluit kun u ook lezen over de mogelijkheid voor het indienen van bezwaar. Het besluit is verzonden op 4 november 2014 en belanghebbenden kunnen bezwaar indienen tot 17 december 2014.

Nadere inlichtingen: Team Vergunningverlening, 038 499 76 00.

Te plaatsen op 10 november 2014 in

- Twentsche Courant Tubantia (hele oplage)
- De Stentor (hele oplage)
- De Staatscourant

Ambtelijk mandaat van
